

Finansal Okuryazarlık: Muhasebe ve Finansman Eğitimi Alan Öğrencilere Yönelik Bir Araştırma (Financial Literacy: A Research for Students Taking Accounting and Finance Education)

Ümit Nusret SALMAN^a Azize ESMERAY^b

^a Kayseri Üniversitesi, Pınarbaşı Suna Yalçın Meslek Yüksekokulu, Kayseri, Türkiye. umitnusretsalman@kayseri.edu.tr

^b Kayseri Üniversitesi, İzzet Bayraktar Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Kayseri, Türkiye. esmeray@kayseri.edu.tr

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık Finansal Bilgi Muhasebe Gönderilme Tarihi 1 Nisan 2020 Revizyon Tarihi 12 Haziran 2020 Kabul Tarihi 18 Haziran 2020	Amaç – Bu araştırma, ön lisans ve lisans seviyesinde öğrenim gören öğrencilerin seçilen değişkenler ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek ve öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı düzeylerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yöntem – Araştırmanın evrenini, Kayseri Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Uygulamalı Bilimler Fakültesi'nde muhasebe ve finansman eğitimi alan ön lisans ve lisans seviyesindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Bu çalışmada nicel araştırma metodlarından betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Tesadüfi olmayan (non-random) örnekleme yöntemlerinden, kota örnekleme yöntemiyle 219 öğrenciye anket uygulanmıştır. Toplanan verilerin analizinde istatistik programı olan SPSS 23.0 kullanılmıştır. Normal dağılım gösteren verilere T-Testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Anket güvenilirlik testi için Cronbach Alpha analizi yapılmıştır. Bulgular – Yapılan analiz neticesinde, öğrencilerin kredi kartı kullanım durumuna göre finansal okuryazarlık düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. İnternet bankacılığı kullanım durumuna göre finansal okuryazarlık düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Öğrenciler bölüm ve sınıf bazında değerlendirildiğinde yanıtladıkları soruların ortalama doğru cevapları ile finansal okuryazarlık seviyeleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Tartışma – Çalışma neticesinde, kredi kartı kullanımı ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılığın olmaması, öğrencilerin finansal araçlardan biri olan kredi kartını bilinçli bir şekilde kullanmadıkları sonucunu ortaya koymaktadır. Fakat finans ile ilgili derslerin ağırlıklı olarak verildiği bölümler ile sınıf seviyesinin artması öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyinin yükselmesine olumlu yönde katkı sağlamıştır.
ARTICLE INFO	ABSTRACT
Keywords: Financial Literacy Financial Information Accounting Received 1 April 2020 Revised 12 June 2020 Accepted 18 June 2020	Purpose – This research was carried out to determine whether there is a significant difference between the selected variables and the financial literacy levels of students studying at associate and undergraduate level and to determine the financial literacy success levels of the students. Design/methodology/approach – The universe of the research consists of undergraduate and graduate students who received accounting and finance education at Kayseri University Social Sciences Vocational School and Faculty of Applied Sciences. In this study, descriptive survey model, one of the quantitative research methods, was used. Among non-random sampling methods, a questionnaire was applied to 219 students with quota sampling method. SPSS 23.0, a statistical program, was used to analyze the collected data. T-Test and (ANOVA) one-way analysis of variance were applied to the normally distributed data. Cronbach Alpha test was conducted for the reliability of the survey. Findings – As a result of the analysis, it was determined that there was no statistically significant difference between the financial literacy levels of the students according to their credit card usage status. However, it has been determined that there is a statistically significant difference between financial literacy levels according to the use of internet banking. When students were evaluated on the basis of department and class, it was found that there was a significant difference between the average correct answers of the questions they answered and their financial literacy levels. Discussion – As a result of the study, the lack of a statistically significant difference between credit card use and financial literacy levels reveals that students do not consciously use the credit cards, one of the financial instruments. But the departments in which finance-related courses are mainly given and the increase in the level of the class have contributed positively to the increase in the level of students' financial literacy levels
Article Classification: Research Article	

Önerilen Atf/ Suggested Citation

Salman, N. Ü., Esmeray, A. (2020). Finansal Okuryazarlık: Muhasebe Ve Finansman Eğitimi Alan Öğrencilere Yönelik Bir Araştırma, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 12 (2), 2002-2016.

1. GİRİŞ

Küreselleşmenin etkisi, ekonomik anlamdaki gelişmeler ve finansal serbestleşme ile dünyada finansal araçların kullanılması önem kazanmıştır. Özellikle 2008 konut kriz sonrası, konut kredisi kullanarak ev sahibi olanların birçoğunun, faizlerin artması bununla birlikte ödemeleri gereken tutarların da artacağı konusunda bilgi sahibi olmadıklarıyla sonuçlandığı görülmüştür. Bu durum bireylerin temel anlamda finansal terimleri konusunda bilgi sahibi olmaları ve buna göre kararlar vermeleri gerekliliği sonucunu doğurmuştur. Çünkü bu durum sadece bireyi etkilememekte aynı zamanda bireyin yakın çevresini, ülkesini, o ülkenin ekonomik düzenini de etkilemektedir.

Bu kapsamda finansal okuryazarlık kavramı literatürde yer bulmuştur. Özellikle ülkeler vatandaşlarının doğru kararlar verebilmesi için kamu politikaları belirleyip, finansal yönden geliştirerek, paralarını nasıl yönetmeleri gerektiği konusunda bilinçlendirmektedirler.

Ekonomik gelişmeler artarken finansal sınırlar da ortadan kalkmaktadır. Bu durum, bireylerin finansal olarak daha fazla karar almalarını ve almış oldukları kararların ne gibi riskler taşıdığına farkında olmalarını zorunluluk haline getirmektedir. Finansal okuryazarlık ile bireylerin bilinçli karar alması ve riskleri en aza indirmesi mümkün olmaktadır. Bu bağlamda finansal okuryazarlık, hem piyasaların, hem de ülke ve dünya ekonomisinin gelişmesine ve verimliliğinin artmasına katkı sağlaması açısından değerli hale gelmektedir. Başka bir deyişle bireylerin finansal okuryazarlık düzeylerinin günlük hayatlarını etkilediği kadar, tüm finansal sistemin etkinliğini ve verimliliğini etkilemektedir (Ergün vd., 2014:850). Bireylerin yanlış aldıkları bir karar nasıl ki geleceklerini etkileyecekse, finansal okuryazarlık bilgilerini arttırmaları kendilerinin ekonomik refahının artmasını sağlayacaktır.

Finansal okuryazarlık ile piyasaların verimliliği ve etkinliği artmakta, tüketicilerin korunmasına ve piyasalardaki risklerin en düşük seviyelere indirilmesine önemli ölçüde katkı sağlamaktadır. Finansal okuryazarlık ile bilgi birikimi artan bireyler, risklerden kaçınarak kazanç elde edecekler ve bireylerin kalkınmaları, toplumların refah içinde yaşamalarına ve kalkınmalarına doğrudan katkı sağlayacaklardır.

Çalışmada öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyelerinin yanında, finansal okuryazarlıklarının demografik özelliklerine göre değişkenler dikkate alınarak farklılaşmış farklılaşmadığı analiz edilmiştir. Çalışmanın bundan sonraki bölümlerinde finansal okuryazarlığın farklı tanımlarına, önemine, kullanılan analiz yöntemi ve bulgularına, son olarak da sonuç ve önerilere yer verilecektir.

2. FİNANSAL OKURYAZARLIK

2.1. Finansal Okuryazarlığın Tanımı

Finansal okuryazarlığın literatürde herkes tarafından kabul görmüş bir tanımı bulunmamaktadır. Bu kavram ile ilgili yapıldığı bilinen ilk çalışmada finansal okuryazarlık; tüketicilerin paralarını finansal anlamda yönetirken yapacakları değerlendirmelerin farkında olmaları ve bu konuda karar alırken de sonuçlarını kestirebilmeleri şeklinde tanımlanmıştır (Ergün vd.,2014:849). Daha sonraki araştırmacıların birçoğu bu tanımlamayı benimsemiş ve finansal okuryazarlık kavramının temelini oluşturan bileşenlerin daha ayrıntılı bir tanımını içerecek şekilde genişletmişlerdir.

RMR (2003)'e göre ise, finansal ürün ve hizmetleri kullanma, harcama, tasarruf etme, geleceğe yönelik yatırım yapma ve geleceğe yönelik planlamaya kadar birçok işlemleri yapabilmek finansal okuryazarlık olarak tanımlanmıştır. Tüketiciler ekonomik olarak bugününü ve geleceğini etkileyecek kararlar alırlar. Bu kararları alırken tüketicilerin finansal okuryazarlık yetkinliğine sahip olmasının önemi üzerinde durulmuştur.

Marcolin ve Abraham (2006)'a göre finansal okuryazarlık; Bireylerin bankada ki hesaplarının kontrolünü sağlamada, bütçeleme yapmada, geleceğe yönelik tasarruf ve yatırım yapma, borçlanma, borcu yönetme ve borçlanmamak için stratejiler geliştirme yeteneğine sahip kişiler olarak tanımlanmıştır. Tüketicilerin günlük yaşamda finansal kararlar alırken bu anlamda kazanımlarının ileriki yaşamlarında da etkili olacağı vurgulanmıştır.

Lusardi (2008)' e göre, 21. yüzyılda finansal araçların çeşitlenmesi ve artmasının etkisiyle giderek daha geniş finansal hizmetler sunulmaktadır. Bireylerin karşılaştıkları finansal sorunları çözmek için daha fazla seçenek ve kolaylığı vardır. Yeni teknolojileri kullanmak ve bilinçli kararlar almak için bireylerin bilgi akışına

ihtiyaçları vardır. Birçok kişi basit faiz hesaplamalarını, gerçek ve nominal değer arasındaki farkları veya finansal riski ve doğurduğu sonuçları, portföy çeşitlendirmesi gibi temel finansal kavramlar hakkında bilgiye sahip değildir. Bu bağlamda finansal okuryazarlık; finansal araçlar hakkında bilgi sahibi olmak, karar vermek, anlamak ve değerlendirme becerisine sahip olması olarak tanımlanmaktadır.

Gerek ve Kurt (2008) 'a göre finansal okuryazarlık; bireylerin hayatını her yönden etkileyen ekonomik gelişmeler ile bu gelişmelerin doğurduğu sonuçları anlama, yorumlama ve karar alma yetkinliği olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma göre bireylerin finansal okuryazarlık eğitimlerinin yanında bunları da hayata geçirmelerinin önemi vurgulanmıştır.

Alkaya ve Yağlı (2015) finansal kur yazarlığın tanımını şu şekilde yapmışlardır; Finansal okuryazarlık, bireylerin bilinçli bir şekilde hareket ederek finansal anlamda olumlu karar alma yeteneği olarak açıklanabilir. Finansal bilgiye sahip tüketiciler bir ürünü alırken daha akılcı davranırlar, gelirlerini, birikimlerini ve tasarruflarını yaparken planlamasını yaparlar ve borçlanırken de daha doğru kararlar verebilirler şeklinde ortaya koymuştur.

Türkiye'de finansal okuryazarlığın gelişimi için aktif olarak çalışmalar sürdüren finansal okuryazarlığı derneğine göre; "Tüketicilerin gelirlerini, tasarruflarını ve yapacakları yatırımlarını bilinçli bir şekilde değerlendirip, oluşturdukları bütçelerini yönetebilme becerilerine sahip olmalarıdır" şeklinde tanımlamıştır (FODER, 2016). Böylelikle tüketicilerin finansal anlamda atacağı her adımda bilgi sahibi olmaları üzerinde durulmuştur.

Finansal okuryazarlık toplumun bütün kesimlerini kapsayan bir terimdir. Tasarrufundaki finansal kaynakları yatırım ile değerlendirerek maksimum düzeyde gelir elde etmek isteyen bireylerin optimum düzeyde finansal okuryazar olması gerekmektedir. Yapılan tanımlardan hareketle bir bireyin bütçeleme, tasarruf, yatırım, gibi insan hayatı için süreklilik arz eden finansal konularda geleceğine yön verecek kararlar alması için gereken finansal bilgi düzeyine sahip olması finansal okuryazarlık olarak tanımlanabilir.

2.2. Finansal Okuryazarlığın Önemi

Finansal okuryazarlığın önemini Bianco ve Bosco: "İyi bir finansal okuryazar olmanın önemi ile dünya dili olarak değerlendirilen İngilizce bilmenin önemini eş değer kabul etmek gerekir. Bu yüzden finansal okuryazarlığın İ.İ.B.F fakültelerinde ders olarak okutulmasının zamanı gelmiştir" diyerek finansal okuryazarlığın önemini vurgulamışlardır (Bianco vd., 2000:27). Birçok açıdan önemli olan finansal okuryazarlık aşağıdaki gibi sınıflandırılarak açıklanmaya çalışılmıştır.

Finansal okuryazarlığın öneminin artmasının sebeplerini, yapılan çalışmalara göre özetle şu şekilde ortaya koyabiliriz (Güler, 2015:3) :

- Karmaşıklaşan finansal araçların artması,
- Karar alıcıların sorumluluklarının bulunması,
- Sürekli gelişen ve yenilenen teknoloji düzeyi,
- Emeklilikte meydana gelen yenilikler,
- Demografik sistemin değişmesi,
- Finansal okuryazarlık seviyesinin düşüklüğü nedeniyle hatalı finansal kararların alınması,
- Finansal okuryazarlık bilgi eksikliğinden kaynaklı dolandırıcılık,
- Finansal dışlanma.

2.2.1. Finansal Okuryazarlığın Birey İçin Önemi

Şüphesiz ki finansal okuryazarlık bireyler açısından çok fazla önem arz etmektedir. Yapılan çalışmalarda da bireyler açısından önemi farklı şekillerde ortaya konulmuştur.

Finansal okuryazarlığın bireyler açısından önemini ortaya koyan nedenler arasında çalışma hayatındaki düzensizlikler, finansal sorumlulukların artması, borçlanma gereksinimi, gelecek için beklentiler gibi etkenler öne çıkmaktadır (Temizel ve Bayram, 2011:74). Finansal okuryazarlığın geliştirilmesi ile bireyler çalışmalarında başarıyı elde edecekleri gibi, tasarruf ve yatırımlarını arttırarak borçlanma ihtiyaçlarını en aza indirecek ve gelecekte refah düzeylerini arttırabileceklerdir.

Finansal okuryazarlık her yaştan bireye yarar sağlayacağı gibi farklı gelirlere sahip bireylere de yarar sağlamaktadır. İşe yeni başlayan bireylere tasarruf ve bütçeleme ile ilgili belli başlı fikirler sunabilmektedir.

Böylelikle borç alma ve harcama yapma bireyler tarafından denetim altına alınmış olur. Finansal okuryazar yetkinliğine sahip kişilerin hangi yaşta veya gelirden olursa olsun daha az harcama yaptıkları, riskleri daha iyi kontrol altına alabildikleri ve tasarruflarını arttırdıkları gözlemlenmiştir (Temizel ve Bayram, 2011:75).

Finansal okuryazarlık birçok insan için hangi meslekten olursa olsun çok önemlidir. Günümüzde bankacılık işlemleri, öğrencilerin harç işlemleri, sigorta işlemleri, konut kredileri gibi birçok finansal işlemler yapılmaktadır. Bu gibi finansal işlemlerin gerçekleştirilmesi ve kararların doğru alınması doğrudan bireylerin yaşamlarını etkilemektedir (Temizel ve Bayram, 2011:77). Finansal okuryazar bireyler finansal açıdan bugünden geleceğin planlamasını yapabilmekte ve bunu başarı ile yönetebilmektedir.

2.2.2. Finansal Okuryazarlığın Finansal Sistem ve Ekonomi İçin Önemi

Ekonominin sağlıklı işleminde ve ekonomik istikrarın devam etmesinde finansal okuryazarlığın katkısı büyüktür. Finansal okuryazar bireyler, alacakları bir ürün veya hizmet karşısında önceden geniş bir araştırma yapacaklar ve buda piyasanın etkinliğini arttıracaktır. Bu sayede sağladığı fayda açısından düşük fakat değeri pahalı olan ürünler satın alınmayarak sistem dışına çıkarılacaktır. Bunun yanında kayıt dışı ekonomik yöntemlerin (tefecilik, kaçakçılık gibi), kullanılması hem bireye hem de ülke ekonomisine zarar vermektedir (Gökmen, 2012:26). Çünkü bu gibi işlemler haksız rekabete, bütçe açıklarına, vergilerin azalmasına, ekonomik verimliliğinin düşmesine vb. birçok sonuçlara neden olmaktadır. Bu sonuçlar bireyleri doğrudan etkilemekte, ekonomik anlamda refah düzeyinin düşmesine ve ülke ekonomisinin zarar görmesine sebep olmaktadır. Finansal okuryazar bireyler veya kurumlar finansal işlemlerini, yasal olarak yapması ve yapılması gerektiğini bildiklerinden kayıt dışı ekonomik yöntemlerin önüne geçilecek ve finansal olarak gerekli haklarını arayabileceklerdir. Bu sayede finansal okuryazarlık bir anlamda kayıt dışılığın azalmasına katkı sağlayacaktır.

Finansal okuryazar olan bireylerin daha doğru finansal kararlar aldığı ve daha fazla tasarruf yaptığı görülmektedir. Tasarruflardaki artışlar da yatırımları desteklemekle birlikte ekonominin büyümesine ve istihdamın artmasına olanak sağlamaktadır. Bu durumda ülke ekonomisinin uzun dönemli büyüme potansiyelini göstermektedir (TCMB, 2011).

2.2.3. Finansal Okuryazarlığın Toplum İçin Önemi

Toplumu oluşturan bireylerin birçok istek ve arzuları bulunmaktadır. Bunların başında ev almak, çocuklarının eğitimi, emeklilik vs. gelmektedir. Finansal okuryazar toplumlarda bu nedenlerden dolayı tasarruf bilinci oluşmaktadır. Böylelikle toplumun refah düzeyi de artmaktadır (Öztürk ve Demir, 2015:118). Bireylerin okuryazarlığı planlamanın doğru yapılmasını sağlayarak gelecekle ilgili beklentilerini gerçekleştirebilmelerine olanak sağlamaktadır.

Finansal okuryazarlık seviyesinin artmasının toplum üzerinde olumlu sonuçları bulunmaktadır. Toplumun ekonomik refah seviyesi yükselir, ekonomik olarak baskılar, stres ve aile içi huzursuzluk azalır. Hatta evliliklerin bitmesinin önüne bile geçebilir. Çünkü evliliklerin bitmesinin en temel nedenleri arasında ekonomik nedenler gelmektedir. ABD’de yapılan bir çalışmanın sonuçları, kadınların %32,9’u, erkeklerin ise %28,7’sinin boşanmalarının en önemli sebeplerinden biri finansal açıdan sorunlardan kaynaklandığını belirtmişlerdir. Finansal okuryazarlık ile bu sorunlar ortadan kalkmakta, bu nedenden ötürü boşanmalar azalmakta bu da o ortamda yetişen çocukların daha sağlıklı büyümesine imkan tanımaktadır (Ünal vd., 2015:40).

2.3. Finansal Okuryazar Olabilme Koşulları

Finansal okuryazarlığı doğrudan tespit etmek olanaksızdır. Bu nedenle finansal okuryazarlığı tespit edebilmek için, göstergeler belirlenmektedir. Finansal okuryazarlık düzeyi belirlenirken farklı göstergelerden faydalanılmasının nedeni, finansal okuryazarlığın literatürde farklı şekillerde tanımlanmasından kaynaklanmaktadır (Moore, 2003:16).

Finansal okuryazar birey finans uzmanı anlamına gelmemektedir. Temel finansal kavramları, faiz hesaplamalarını gibi işlemleri yapabileme şartı aranmaktadır. Dolayısıyla finansal okuryazarlık portföy çeşitlendirme, hisse senedi alım satımı, borsada işlem yapabileme gibi yetkinliklerin bilinmesi değil, portföy çeşitlendirmesinin ne olduğu, menkul kıymetlerin (tahvil, hisse senedi gibi) ne olduğu ve menkul kıymetlerin arasındaki temel düzeydeki farkları bilmesi yeterli görülmektedir (Gökmen, 2012:28). Bu açıklamaya göre parasını iyi yönetebilen, finansal sistemin işleyişini kavrayabilen, finansal planlamalar yapabilen finansal

okuryazar olarak görülmektedir. Yapılan çalışmalarda aşağıda yer alan becerilere sahip bireyler finansal okuryazar olarak nitelendirilmektedir (Temizel 2010:82):

- Ekonomik ve mali değeri olan finansal bilgiyi araştırma becerilerine sahip,
- Ekonomik ve mali değeri olan finansal bilgiyi değerlendirme becerilerine sahip,
- Değerlendirilen finansal bilgilerden doğruyu bulma ve yararlanma becerilerine sahip bireylerdir.

ABD’de finansal okuryazarlık ile ilgili başkana rapor hazırlamak için PACFL komitesi kurulmuştur. Komite, finansal kavramlar hakkında bilgi sahibi olan ve çeşitli finansal yeteneklere sahip olan kişileri finansal okuryazar olarak görmektedir. Sahip olması gereken yetenekleri şu şekilde sıralamaktadır (Er vd., 2014:120):

- Finansal yatırım araçları ve finansal kuruluşlar hakkında bilgi sahibi olması,
- Nakit akışını bilmesi ve sürekli takibi,
- Harcama planı yaparken kaynakları ve temel ihtiyaçları göz önüne alması,
- İhtiyatlılık gereği fon gereksinimi duyacağı kadar birikim yapması,
- Elindeki parayı değerlendirirken karar alma süreci, ev kiralama ya da satın alma gibi,
- Yatırımda finansal riskleri göz önüne alma ve riskleri tanımlaması,
- Finansal dolandırıcılığa karşı bilinçli olması,
- Portföy çeşitlendirme, risk ve getiri gibi yatırım kararlarını doğru yapması,
- Gelecekteki emekliliği planlama ve bireysel emeklilik,
- Sigortacılık faaliyetlerine önem vermesi.

Bir başka yapılan çalışmada ise finansal okuryazar olabilmek için şu hususlara dikkat çekilmiştir (Remund, 2010:280; Huston, 2010:300):

- Basit düzeyde finansal bilgiye sahip olma ve işlem yapma,
- Bütçeleme yapma ve gelir gideri dikkate alma,
- Birikimlerinden tasarruf yapma ve planlama,
- Finansal araçları kullanarak zaman periyotları arasında finansal kaynak transferlerini gerçekleştirebilme,
- Emeklilik ve sigortacılık işlemleriyle finansal teknikleri kullanarak kaynakların korunmasını ve devamını sağlayabilme sayılmaktadır.

3. LİTERATÜR TARAMASI

Literatürde finansal okuryazarlığın farklı yönlerden analiz edildiği çalışmalardan bazılarında aşağıda kısaca değinilmiştir:

Kılınc ve Antepli (2020) çalışmalarında, Konya İli Beyşehir İlçesi kamu çalışanların bazı sosyo-demografik özelliklerine (cinsiyet, medeni durum, yaş, meslek ve eğitim durumu) göre finansal okuryazarlık düzeylerinin incelemişlerdir. Araştırma sonuçlarına göre memurların, diğer kamu çalışanlarına göre finansal durumu yönetmede kendilerini daha başarılı gördükleri ve parayı harcama yöntemini genellikle aileden kazandıklarını; öğretmenlerin diğer kamu çalışanlarına göre düzenli para biriktirmeye daha yatkın oldukları; işçilerin diğer kamu çalışanlarına göre aylık altın biriktirmeyi daha çok tercih ettikleri sonucuna ulaşmışlardır.

Hastings ve Michelle (2020) çalışmalarında, finansal okuryazarlık ve sabırsızlığın bireylerin emeklilik ve yatırım davranışlarını nasıl etkilediğini belirlemek için bir anket uygulamışlardır. Finansal okuryazar bireylerin servetlerinin fazla olduğu ancak ileriki yatırımlarda ve emeklilik planlamasında sabırsız davrandıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Cupák vd., (2020) yapmış oldukları çalışmada, finansal okuryazarlık bilgisi, piyasaya güven ve riskli varlıklara yatırım konularında bireylere tüketici finansmanı anketi uygulamışlardır. Çalışma sonucunda, bireylerin kendi finansal bilgilerine olan güveni, ekonomiye olan güveni ve riskli finansal varlıklara (özkaynak ve tahviller) yatırımı konusunda finansal okuryazarlık ve riskten kaçınma da dahil olmak üzere zengin bir değişken grubu için kontrol ederek, bireylerin finansal okuryazarlık bilgisinin, riskli varlıklara yapılan yatırımla ve piyasaya olan güvenle istatistiki olarak anlamlı bir ilişkili olduğu saptanmıştır.

Doğan (2019) çalışmasında, Borsa İstanbul’da hisse senedi alım satımı yapan yatırımcılar, kamu ve özel sektör çalışanları, serbest meslek ile uğraşanlar, emekliler ve öğrenciler üzerine 25 farklı ilde 2.300 kişiye anket

uygulamıştır. Araştırma sonucunda Türkiye geneli finansal okuryazarlık başarı seviyesi %52,49 olarak tespit edilmiştir. Ayrıca hisse senedi alım satımı yapan yatırımcıların, borsada yatırım yapmayan bireylere göre finansal okuryazarlık başarı seviyelerinin çok daha yüksek olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte katılımcıların finansal okuryazarlık seviyesinin; cinsiyet, yaş, medeni durum, gelir, meslek, eğitim seviyesi gibi demografik değişkenlere göre farklılaştığını ortaya koymuştur.

Kadoyo ve Khan (2019) yapmış oldukları çalışmada, Osaka Üniversitesi'nin tercih parametresi çalışmasından elde edilen verileri kullanarak Japonya'da finansal okuryazarlığı etkileyen faktörleri araştırmışlardır. Sosyal öğrenme, tüketici sosyalizasyonu ve psikolojik öğrenme kuramlarından elde edilen çeşitli demografik, sosyo-ekonomik ve psikolojik değişkenleri incelemiştir. Analize göre, cinsiyet, yaş ve eğitim v.b demografik faktörlerin; gelir ve meslek vb. sosyo-ekonomik faktörlerin ve geleceğin algılarına yönelik psikolojik faktörlerin finansal okuryazarlık düzeyini önemli ölçüde etkilediği sonucuna varılmıştır.

Deuflhard vd. (2019) yapmış oldukları çalışmada, hane halkı anketinden alınan bireysel tasarruf hesapları hakkındaki bilgileri, hesaba özgü faiz oranları ve özelliklerine ilişkin piyasa verileriyle eşleştirerek veri kümesi oluşturmuşlardır. Modern teknolojinin (çevrimiçi hesaplar) kullanımını finansal okuryazarlığın getirilerle pozitif bir ilişkisi olduğunu tespit etmişlerdir. Hane halkının tasarruflarında finansal bilgiyi kullandıkları görülmüştür.

Koçyiğit vd. (2018) yapmış oldukları çalışmada, finansal eğitim verilen Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü lisans öğrencileri ve İşletme Bölümü lisans öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini tespit etmeye yönelik anket yöntemi kullanmışlardır. Analiz sonucunda elde edilen bulgular neticesinde, öğrencilerin bölümler ve sınıflar bazında finansal okuryazarlık seviyelerinin farklılık gösterdiği saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyelerinin herhangi bir işte çalışma durumları ve kredi kartına sahip olmalarına göre de istatistiki açıdan anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir.

Aksoylu vd., (2017) yapmış oldukları çalışmada, Kayseri'de yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri araştırılmış ve finansal okuryazarlık düzeyleri ile katılımcıların demografik özellikleri test edilmiştir. Analiz neticesinde bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri düşük çıkmıştır.

Elmas ve Yılmaz (2016) çalışmalarında Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyesini, öğrenim gördükleri üniversite eğitiminin finansal okuryazarlık seviyelerinde olumlu/olumsuz nasıl bir etki meydana getirdiği ve demografik etkenlerin finansal okuryazarlık üzerinde ne derece önemli olduğunu tespit etmeye çalışmışlardır. Elde edilen bulgular neticesinde, öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı düzeyleri düşük olarak belirlenmiştir. Ayrıca kadın öğrenciler ile erkek öğrencilerin, kredi kartı kullanan öğrenciler ile kredi kartı kullanmayan öğrencilerin ve örgün öğretim ile ikinci öğretim öğrencilerinin finansal okuryazarlık başarı düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığını saptamışlardır.

Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneği (FODER), Türkiye'de finansal okuryazarlığı geliştirme ve ileri düzeylere taşıma amacıyla kurulmuştur. Bu amaçla Türkiye'de özel sektör, kamu sektörü ve sivil toplum kuruluşu üyelerinden oluşan komisyon kurmuştur. Bu komisyon finansal okuryazarlığı yaygınlaştırmaya yönelik çalışmalarını sürdürmektedir (FODER, 2016).

Biçer ve Altan (2016) çalışmalarında finansal okuryazarlık eğitimi verilen bir fakültede öğrenimlerine devam eden 335 öğrenciye anket formu uygulamışlardır. Anket ile öğrencilerin harcama, tutum, ilgi ve ilgi gibi toplam dört boyutta finansal okuryazarlık düzeyleri incelenmiştir. Ayrıca öğrencilerin bölümleri, finans ile ilgili eğitim alıp/almamaları ve demografik özellikleri ile finansal okuryazarlık arasında ne gibi farklılıklar olduğunu tespit edilmiştir.

Habitat Kalkınma ve Yönetişim Derneği, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve T.C. Kalkınma Bakanlığı 2016 yılında ortaklaşa yürüttükleri "*Paramı yönetebiliyorum*" projesiyle bireylerin finansal açıdan gelişimlerine katkı sağlamayı amaçlamışlardır. Proje ile birlikte, Türkiye'de 80 il kapsama dahil edilerek finansal okuryazar eğitimciler tarafından eğitimler, sempozyumlar ve kongreler düzenlenmesi aynı zamanda derslere müfredat olarak eklenmesi ile yüksek düzeyde finansal okuryazar bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır.

2015 yılında düzenlenen G-20 toplantısının en önemli konularından biri finansal okuryazarlık olmuştur. Toplantı sonunda özellikle bireylerin finansal anlamda karar almasına katkı sağlamak ve finansal farkındalığı

arttırmaya yönelik olarak, Dünya Bankası, IMF gibi diğer uluslararası kuruluşlar tarafından finansal okuryazarlık eğitim ve programlarının finanse edilerek artırılması konusunda birlik sağlanmıştır.

Kılıç vd. (2015) çalışmalarında, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespiti için, farklı fakülte ve bölümde okuyan toplam 480 öğrenciye anket uygulamışlardır. Analiz sonuçlarına göre internet bankacılığı ve kredi kartı kullanımının finansal okuryazarlık düzeyi için önemli bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin bireysel bankacılık alanında yeterli düzeyde bilgiye sahip oldukları fakat yatırım alanında bilgi düzeylerinin yetersiz olduğunu belirlemiştir.

Çam ve Barut (2015) yaptıkları çalışmada, üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyini ve finansal olaylardaki tutum ve davranışları arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı amaçlamışlardır. Tesadüfi olarak seçilen 400 öğrenciye yöneltilen finansal okuryazarlık anketi sonuçlarına göre; öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyleri oldukça düşük çıkmıştır. Aynı zamanda finansal kararlarda da tutum ve davranışların önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Özdemir vd. (2015) çalışmalarında, Türkiye’de eğitim gören üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık bilgi ve becerileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışma Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi’nde okuyan 221 öğrenciye anket uygulanarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya göre; finansal bilgi kaynaklarının ve cinsiyetin finansal okuryazarlık bilgi ve becerileri üzerinde etkili bir faktör olmadığı gözlemlenmiştir.

2013 yılında yayınlanan 10. Kalkınma Planında kritik alanlar için “Öncelikli Dönüşüm Programları” kapsamında, kalkınma politikasında finansal okuryazar konusunda bilinçli bireyler yetiştirmek ve eğitim vererek bu düzeyi yukarılara çekmeye çalışmak amaçlanmıştır (SBB, 2013).

Krizek ve Hradil (2012) yaptıkları çalışmada, OECD’nin yayınlamış olduğu anket ölçeğini kullanarak tesadüfi olarak seçilen 2.120 üniversite öğrencisine bölümleri dikkate alınmaksızın online olarak anket uygulanmıştır. Elde edilen bulgularda cinsiyete göre finansal okuryazarlık düzeyinin farklılaştığı belirtilmiştir.

Rodrigues vd., (2012) Portekiz’de yapılan bir çalışmaya göre, üniversite okuyan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Çalışma, toplamda 612 üniversite öğrencisine anket yapılarak gerçekleştirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, öğrencilerin finansal birikimlerini yaparken ailelerinden öğrendikleri bilgilerin karar almada önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca çalışma, öğrencilerin yaşları ilerledikçe finansal okuryazarlık düzeylerinin de arttığını ortaya koymuştur.

Ülkelerin maliye ve ekonomi politikaları, siyasi istikrarı gibi etmenlerin başarısı aynı zamanda gelir düzeyinin yükselmesine bunun doğal sonuçları olarak tasarruf düzeyinin artmasına, o ülkede yaşayan bireylerin mutluluğunun artmasına ve finansal kurumların çeşitli hizmetler sunmasına vb. birçok yönden olumlu etkilemektedir. Bu etkilenmelerden dolayı finansal açıdan bireylerin eğitilmesi hem özel sektör hem de kamu sektörü açısından oldukça önem arz etmektedir. Türkiye’de finansal okuryazarlık bu açıdan özel sektör kamu sektörü ve sivil toplum örgütleri eliyle geliştirilmeye başlanmış durumdadır (Temizel ve Bayram, 2011:79).

Özel bankalar bir araya gelerek kültür yayınlarının satışının yapıldığı kütüphanede gençlere ücretsiz finansal okuryazarlık eğitimleri düzenlemektedirler (Temizel ve Bayram, 2011:79).

Dünyada finansal okuryazarlık konusuna olan ilgi giderek artmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerde bireylerin finansal bilgilerini arttırmak ve geliştirmek maksadıyla, finansal anlamda bilgili bireylerin, kendilerine olduğu kadar toplumun menfaatlerine de yarayacağı varsayımıyla, kamu ve özel teşebbüs ortak hareket etmektedir (Altıntaş, 2009:165). Ülkemizde de son dönemde kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum örgütleri, üniversiteler ve banka kuruluşları tarafından ailelere ve çocuklarına, yetişkinlere, öğrencilere yönelik olarak finansal okuryazarlık konusunda toplantılar, eğitim ve sertifika programlarının düzenlendiği görülmektedir.

4.YÖNTEM VE BULGULAR

4.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, ön lisans ve lisans seviyesinde öğrenim gören öğrencilerin seçilen değişkenler ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek ve öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı düzeylerini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

4.2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini finansal okuryazarlık düzeyini belirlemek için Kayseri Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesindeki ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu'ndaki öğrencilerden Muhasebe ve Finans Yönetimi, İşletme ve Muhasebe programlarında öğrenim gören 728 öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışmada nicel araştırma metodlarından betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Olasılıklı olmayan örneklemede, araştırmanın amacına uygun olarak araştırmacının öngördüğü belirli değişkenlere göre sınıflandırılan kota örnekleme yöntemiyle üç farklı bölümden toplam 219 ön lisans ve lisans öğrencisi örnekleme alınmıştır.

Öğrencilerin bu programlardan seçilmesinin nedeni Muhasebe ve Finansman derslerinin bu bölümlerde daha çok yer almasından kaynaklanmaktadır. Ana kütle standart sapması bilinmediğinden örneklem büyüklüğünü hesaplarken;

$$n = \left(\frac{N \hat{p} \hat{q} Z_{\frac{\alpha}{2}}^2}{(N-1) d^2 + \hat{p} \hat{q} Z_{\frac{\alpha}{2}}^2} \right)$$

formülü kullanılmıştır (Yıldız vd., 2002:s.142).

Formülde kullanılan harfler;

n = Örnekleme alınacak birey sayısı,

N = Evrende bulunan birey sayısı,

\hat{p} = Olayın teorik olarak görülme sıklığı,

\hat{q} = (1 - \hat{p}),

$Z_{\frac{\alpha}{2}}^2$ = z tablosunda $\frac{\alpha}{2}$ ihtimalindeki tablo değerinin karesi,

d = Ana kütle ile örneklem arasında kabul edilen sapma miktarını simgelemektedir.

Yukarıda yer alan denklem verilerin homojen dağılımda %95 güven aralığında %5 hata ile olayın görülme sıklığı p=0,2 ile q=0,8 alındığında uygun örneklem kütleleri 185 olarak hesaplanmıştır. Anket olasılıklı olmayan örnekleme yöntemi ile seçilen 255 öğrenciye yüz yüze görüşülerek uygulanmıştır. Eksik ve hatalı olanlar elenerek 219 adedi dikkate alınmıştır.

4.2.1. Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri 2019 yılı bahar döneminde toplanmıştır. Öğrencilere finansal okuryazarlık anketi ile ilgili açıklayıcı bilgiler verildikten sonra cevaplamaları için ankette yer alan sorular yöneltilmiştir.

Anket ölçeği sınıflandırılmış olarak sekiz bölümden oluşmaktadır. İlk yedi bölüm finansal okuryazarlık düzeylerini ölçmeye yönelik sorulardan oluşmaktadır. Son bölümde ise demografik sorular yer almaktadır.

Anket birinci kısımda temel finans ve ekonomi bilgisi, ikinci kısımda bankacılık hizmetleri, üçüncü kısımda bireysel emeklilik ve sigorta işlemleri, dördüncü kısımda mali tablolar ve analizi, beşinci kısımda yatırım kararları, altıncı kısımda vergi kanunları ve yasal mevzuat bilgisi ve yedinci kısımda temel basit matematik ve basit faiz hesaplamaları konusunda öğrencilerin bilgilerini ölçmek amaçlanmıştır.

Anket formu Louw vd., Chen ve Volpe, Knoll ve Huts, Chinen ve Endo tarafından esas alınıp Yunus Kılıç, H.Ali Ata ve İbrahim H. Seyrek (2015) tarafından derlenip toplanarak hazırlanan sorulardan oluşmaktadır. İlk altı kısım "Doğru", "Yanlış" ve "Fikrim Yok" cevap seçeneklerinin yer aldığı sorulardan oluşurken, yedinci kısımda matematik ve faiz hesaplamaları ile ilgili çoktan tek seçmeli sorulardan oluşmaktadır.

4.2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi

Toplanan verilerin analizi için SPSS 23.0 istatistik programı kullanılmıştır. Frekans, ortalama değerler, yüzdesel dağılımlar, standart sapma gibi değerlere yer verilmiştir. Öncelikle araştırma verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğini tespit etmek amacıyla Kolmogorov-Smirnov testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeğin güvenilirliğinin testi için Cronbach Alpha güvenilirlik analizi yapılmıştır. Örnekleme yer alan öğrencilerin

finansal okuryazarlık ortalama başarı puanlarının cinsiyet, kredi kartı kullanımı ve internet bankacılığı kullanımı dikkate alınarak istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığının tespiti için T- Testi yapılmıştır.

Örnekleme yer alan öğrencilerin finansal okuryazarlık ortalama başarı puanlarının sınıf düzeyi ve öğrenim görülen bölüm değişkenleri açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığı tespiti için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır.

4.3. Araştırmanın Hipotezleri

Çalışmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Kadın öğrenciler ile erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı düzeyleri cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
2. Öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı düzeyleri okumakta oldukları sınıfa göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğrencilerin finansal okuryazarlık başarı düzeyleri okumakta oldukları bölüme göre farklılaşmakta mıdır?
4. Öğrencilerin kredi kartı kullanıp kullanmama durumunun finansal okuryazarlık başarı düzeyi ile ilişkisi var mıdır?
5. Öğrencilerin internet bankacılığı kullanıp kullanmama durumunun finansal okuryazarlık başarı düzeyi ile ilişkisi var mıdır?

4.4. Araştırmanın Bulguları

Cronbach Alpha katsayısı ile anket sorularının ölçek güvenilirliği kontrol edilmiştir. Cronbach alpha değeri belirlenirken, demografik değişkenler analize dâhil edilmemiştir. Güvenirlilik analizi, temel finans ve ekonomi bilgisi, bankacılık hizmetleri, bireysel emeklilik ve sigorta işlemleri, mali tablolar ve analizi, yatırım kararları, vergi kanunları ve yasal mevzuat bilgisi, temel basit matematik ve basit faiz hesaplamaları konuları içeren sorulara uygulanmıştır.

Tablo 1. Güvenirlilik İstatistikleri

Ölçeklere Ait Cronbach's Alpha Değeri	Standart Soruların Cronbach's Alpha Değeri	Soru (Madde) Sayısı
0,825	0,828	37

Tablo 1’de gösterildiği gibi analiz sonucunda ölçeklere ait cronbach alpha değeri 0,825 olarak bulunmuştur. Bulunan cronbach alpha katsayısı 0,50 değerinden büyük çıktığı için ölçek güvenilirliğinin sağlandığı görülmüştür.

Öğrencilere ankette demografik özellikleri ile ilgili sorular yöneltilmiştir. (cinsiyet, bölüm, sınıf, kredi kartı kullanımı, internet bankacılığı kullanımı) Tablo 2’de anket verilerinden elde edilen sonuçlar sunulmuştur.

Tablo 2. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Cinsiyet	Sıklık	%	Yaş Grubu	Sıklık	%
Erkek	95	43,4	17-20	149	68
Kadın	124	56,6	21-24	66	30,1
Toplam	219	100	25-28	4	1,9
			Toplam	219	100
Bölüm	Sıklık	%	Sınıf	Sıklık	%
Muhasebe	73	33,3	1. Sınıf	94	42,9
İşletme	26	11,9	2. Sınıf	95	43,4
Muhasebe ve Finans Yönetimi	120	54,8	3. Sınıf	30	13,7
Toplam	219	100	Toplam	219	100
Kredi Kartı Kullanımı	Sıklık	%	İnternet Bankacılığı Kullanımı	Sıklık	%
Evet	87	39,7	Evet	105	47,9
Hayır	132	60,3	Hayır	114	52,1
Toplam	219	100	Toplam	219	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin 124'ü (%56,6) kadın, 95'i (%43,4) erkektir. Bu öğrencilerin 94'ü (%42,9) 1. sınıf, 95'i (%43,4) 2. sınıf, 30'u (%13,7) ise 3. sınıf öğrencisidir. Anket 3 farklı bölümden toplam 219 öğrenciye uygulanmıştır. Bu bölümlerin, 73'ü (%33,3) Muhasebe, 26'sı (%11,9) İşletme, 120'si (%54,8) Muhasebe ve Finans Yönetimidir. Kredi kartı kullanımı sorusuna öğrencilerin 87'si (%39,7) "kullanıyorum" 132'si (%60,3) "kullanmıyorum" cevabını vermiştir. Öğrencilerin 105'i (%47,9) internet bankacılığı kullandığını belirtirken, 114'ü (%52,1) internet bankacılığı kullanmadığını belirtmiştir.

Öğrencilerin sorulara vermiş oldukları doğru cevaplar neticesinde ortalama başarı puanları belirlenmiştir. Analizlerde kullanılan testlerde tespit edilen ortalama başarı puanları dikkate alınmıştır. Tablo 3'te öğrencilerin demografik özelliklerine göre ortalama genel başarı puanları (%) verilmiştir.

Tablo 3. Demografik Özelliklere Göre Ortalama Başarı Puanları

ORTALAMA BAŞARI PUANLARI (100 Üzerinden)									
		TF	BH	BES	MTA	YK	VKYM	TMF	GBP
Cinsiyet	Erkek	51,75	65,26316	68,21053	71,57895	49,26316	62,10526	53,26316	60,2048886
	Kadın	44,05242	53,89785	65,32258	66,53226	40,64516	53,54839	39,19355	51,8846014
Bölümler	Muhasebe	42,80822	54,3379	66,84932	58,56164	36,16438	54,52055	33,69863	49,5629486
	İşletme	42,30769	53,84615	66,15385	64,42308	33,84615	51,53846	35,38462	49,6428571
	Muhasebe ve Finans Yönetimi	53,4375	62,63889	66,5	75,83333	51,66667	60,16667	54,5	60,67758
Sınıf	1	46,40957	58,33333	66,80851	61,70213	38,08511	50,85106	41,70213	51,9845486
	2	45,65789	54,91228	64,21053	70,26316	41,26316	59,57895	42,94737	54,1190486
	3	64,58333	72,77778	73,33333	85,83333	74	70	64	72,0753957
Kredi Kartı Kullanımı	Evet	50,86207	64,17625	68,73563	71,26437	45,51724	60	45,74713	58,0432414
	Hayır	47,06439	55,30303	65,15152	67,04545	43,63636	55,45455	45	54,0936143
İnternet Bankacılığı Kullanımı	Evet	56,07143	67,30159	71,61905	73,09524	50,28571	60	48,7619	61,0192743
	Hayır	41,66667	51,02339	61,92982	64,69298	38,94737	54,73684	42,10526	50,7289043

Yukarıdaki tabloda yer alan kısaltmalar aşağıdaki gibidir:

TF	: Temel Finans
BH	: Bankacılık Hizmetleri
BES	: Bireysel Emeklilik ve Sigorta
MTA	: Mali Tablolar ve Analizi
YK	: Yatırım Kararları
VKYM	: Vergi Kanunları ve Yasal Mevzuat
TMF	: Temel Matematik ve Faiz Hesaplamaları
GBP	: Genel Başarı Puanı

Tablo 3'te yer alan sonuçlara göre, öğrencilerin finansal okuryazarlık genel başarı puanının %56,05 olduğu görülmektedir. En fazla doğru cevap verilen alan mali tablolar ve analizi bölümü iken (%69,05), en az doğru cevapların verildiği alan yatırım kararları bölümü (%44,95) olmuştur.

Cinsiyete göre bakıldığında, erkek öğrencilerin kadın öğrencilere kıyasla daha başarılı oldukları görülmektedir. Erkek öğrencilerin sorulara verdikleri ortalama doğru cevap başarı puanı %60,20 iken bu oran kadın öğrencilerde %51,88'olarak sonuçlanmıştır.

Bölüm bazında kıyaslama yapıldığında, Muhasebe ve Finans Yönetimi bölümü (%60,67) en fazla başarı puanına sahip iken onu (%49,64) ile İşletme ve (%49,56) ile Muhasebe bölümü takip etmektedir.

Sınıf kategorisinde ise 3. sınıflar (%72,07) ile en fazla başarı yüzdesine sahiptir. Devamında 2. sınıflar (%54,11) son olarak ta 1. sınıflar (%51,98) ile gelmektedir.

Öğrencilerin kredi kartı kullanıp kullanmama ve internet bankacılığı kullanıp kullanmama durumuna göre başarı puanları değerlendirildiğinde, kredi kartı kullanan öğrencilerin başarı puanı (%58,04) internet bankacılığı kullanan öğrencilerin başarı puanı (%61,01) olduğu gözlemlenmiştir.

- *Cinsiyet, Kredi Kartı ve İnternet Bankacılığı Kullanımı ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi*

Öğrencilerin cinsiyeti, kredi kartı kullanıp kullanmama ve internet bankacılığı kullanıp kullanmama ile finansal okuryazarlık başarıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla 3 farklı T-Testi yapılmıştır. Tablo 4’te yapılan testlerle ilgili sonuçlara yer verilmiştir.

Tablo 4. T-Testi Cinsiyet, Kredi Kartı ve İnternet Bankacılığı Kullanımı ile Finansal Okuryazarlık İlişkisi

		Cinsiyet Durumu		Kredi Kartı Kullanan ve Kullanmayan		İnternet Bankacılığı Kullanan ve Kullanmayan	
		Kadın	Erkek	Evet	Hayır	Evet	Hayır
ORTALAMA GENEL BAŞARI	N	124	95	87	132	105	113
	\bar{x}	19,5081	22,7789	21,7701	20,3712	22,9810	19,0708
	T	4,765		1,602		4,765	
	P	0,000		0,111		0,000	

Tablo 4’e göre cinsiyet ile finansal okuryazarlık düzeyleri açısından istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Finansal okuryazarlık seviyesi açısından erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre başarı düzeyleri daha yüksektir.

Öğrencilerin kredi kartı kullanıp kullanmama durumu ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Finansal okuryazarlık seviyesi açısından kredi kartı kullananların, kredi kartı kullanmayanlara göre başarı düzeyleri daha yüksektir.

Öğrencilerin internet bankacılığı kullanıp kullanmama ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Finansal okuryazarlık seviyesi açısından internet bankacılığı kullanan öğrenciler, internet bankacılığı kullanmayan öğrencilere göre başarı düzeyleri daha yüksektir.

Bölüm ve Finansal Okuryazarlık İlişkisi

Tablo 3’te öğrencilerin aldıkları puanların bölüm düzeyi değişkeni açısından farklılaşma durumunun incelenmesi için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Öğrencilerin Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeylerinin Bölüm Bazına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi(ANOVA) Sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
Finansal Okuryazarlık	Gruplar Arası	712,499	2	356,225	9,534	0,000
	Grup İçi	8070,382	216	37,363		
	Toplam	8782,831	218			

Tablo 5’e göre farklı bölümlerdeki öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerine ilişkin ortalama başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=9,534, p<0,05).

Öğrencilerin bölüm düzeyi değişkeni açısından finansal okuryazarlık ortalama başarı puanlarının Tukey testi karşılaştırması yapılarak analiz sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur.

Tablo 6. Bölüm ve Finansal Okuryazarlık İlişkisi Tukey Analiz Sonuçları

ORTALAMA GENEL BAŞARI	BÖLÜM	Bölüm	ORT FARK	S.HATA	P
	Muhasebe	Muhasebe ve Finans Yönetimi	-3,46244	0,90729	0,001
	İşletme	Muhasebe ve Finans Yönetimi	-4,01987	1,32227	0,007

Tukey analizi sonuçlarına göre muhasebe bölümüyle işletme bölümünün arasında istatistiki olarak anlamlı bir sonuç çıkmamasından dolayı tabloda yer verilmemiştir.

Sınıf ve Finansal Okuryazarlık İlişkisi

Tablo 3'te öğrencilerin aldıkları puanların sınıf düzeyi değişkeni açısından farklılaşma durumunun incelenmesi için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Öğrencilerin Finansal Okuryazarlık Başarı Düzeylerinin Sınıf Bazına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Sonuçları

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	SD	Kareler Ortalaması	F	P
Finansal Okuryazarlık	Gruplar Arası	1635,717	2	817,859	24,717	0,000
	Grup İçi	7147,114	216	33,088		
	Toplam	8782,831	218			

Tablo 7'ye göre farklı sınıflardaki öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerine ilişkin ortalama başarı puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=24,717, p<0,05).

Öğrencilerin sınıf düzeyi değişkeni açısından finansal okuryazarlık ortalama başarı puanlarının Tukey testi karşılaştırması yapılarak analiz sonuçları Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8. Sınıf ve Finansal Okuryazarlık İlişkisi Tukey Analiz Sonuçları

ORTALAMA GENEL BAŞARI	SINIF	Sınıf	ORT FARK	S.HATA	P
	1	3	-8,25461	1,20622	0,000
	2	3	-7,52281	1,20468	0,000

Tukey analizi sonuçlarına göre 1. sınıfta okuyan öğrencilerle 2. sınıfta okuyan öğrenciler arasında istatistiki olarak anlamlı bir sonuç çıkmamasından dolayı tabloda yer verilmemiştir.

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Dünya'da yaşanan son gelişmelerle birlikte bireylerin finansal okuryazarlık düzeyleri düzenli olarak ölçülmekte ve finansal okuryazarlık düzeyinin gelişimi için çalışmalar yapılmakta ve öneriler sunulmaktadır. Fakat finansal dolandırıcılık ve karmaşık finansal yatırım araçlarının artması finansal okuryazarlık düzeyinin artmasının gerekliliğini ortaya koymakta ve bu olumsuz durumlar tasarruf sahiplerinin doğru değerlendirme imkânını zorlaştırmaktadır.

Analizler sonucunda elde edilen bulgular neticesinde, araştırmaya dahil edilen öğrencilerin finansal okuryazarlık genel başarı puanının %56,05 olduğu görülmektedir. En fazla doğru cevap verilen alan mali tablolar ve analizi bölümü iken (%69,05), en az doğru cevapların görüldüğü alan yatırım kararları bölümü (%44,95) olmuştur. Öğrencilerin almış oldukları derslerin bu sonuçta etkili olduğu düşünülmektedir.

Cinsiyete göre değerlendirildiğinde erkek öğrencilerin kadın öğrencilere kıyasla daha başarılı oldukları görülmüştür.

Bölüm bazında kıyaslama yapıldığında, en başarılı Muhasebe ve Finans Yönetimi bölümü öğrencileri olduğu (%60,67) onu (%49,64) ile İşletme bölümü öğrencileri ve (%49,56) ile Muhasebe bölümü öğrencileri takip etmiştir.

Sınıf kategorisinde ise 3. Sınıf öğrencileri (%72,07) ile en fazla başarı yüzdesine sahip iken devamında 2. sınıf öğrencileri (%54,11) ile ve son olarak ta 1. sınıf öğrencileri (%51,98) ile takip etmiştir.

Öğrencilerin kredi kartı kullanıp kullanmama durumuna göre başarı yüzdeleri karşılaştırıldığında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumda öğrencilerin bilinçsizce kredi kartı kullanımına yöneldiğini ve bu çalışma açısından kredi kartı kullanımının finansal okuryazarlığı olumlu yönde etkilemediğini söylemek mümkündür.

Yapılan analizlerden ve literatürde yer alan çalışmalardan yola çıkarak aslında finansal okuryazarlık ülkede yaşayan bireylerin tamamını ilgilendirmektedir. Sadece üniversite okuyan bireylerin değil emeklilik yaşına gelmiş bireylerin dahi ileriki dönemlerde yapacağı yatırımları dahi etkilediğinden dolayı toplumun geneline yayılan bir alandır. Bu nedenle finansal okuryazarlık düzeyini arttırmak için birçok faaliyette bulunulabilir.

Çocukluktan itibaren bireylere tasarruf bilinci verilmelidir. Çocuklara verilecek olan tasarruf bilincinin tam anlamıyla anlaşılması için de öncelikle yetişkinlere eğitimler verilmeli; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yetişkinlere özel eğitim programlarını yaygınlaştırarak ülke geneline uygulamasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kredi kartı kullanımı ile ilgili bilinçlendirici çalışmalar yapılmalı, kredi ve borçlanma gibi konularda devlet eliyle hazırlanacak kamu spotlarının finansal davranışları olumlu yönde geliştireceği düşünülmektedir.

İş güvenliği eğitimi gibi tüm özel ve kamu kuruluşlarında finansal okuryazarlığın zorunlu hale getirilmesi finansal okuryazarlık seviyesinin yükseltilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ülke uygulamalarında genel olarak, finansal konuların mevcut derslerin içinde bir ünite ya da kazanım olarak yer aldığı, öğrencilerin bu konuları daha iyi kavrayabilmeleri ve daha etkin öğrenebilmeleri için yazılı doküman dışında internet siteleri, çevrimiçi oyunlar, okul dışı aktiviteler gibi yöntemlerin benimsenmesinin finansal okuryazarlık düzeyinin artmasına katkısı olacağı düşünülmektedir (Taşçı, 2011).

Bu çalışma ile araştırma yapılan üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyleri hakkında genel bir fikir verilebileceğine inanılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aksoylu, S. Boztosun D., Altınışık F. ve Baraz, E.H. (2017). A Baseline Investigation of Financial Literacy Levels: The Case of Kayseri Province, *Muhasebe ve Finans Dergisi*, 75, 229-246.
- Alkaya, A. ve Yağlı, İ. (2015). Finansal Okuryazarlık Finansal Bilgi, Davranış ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama, *Journal of International Social Research*, 8, 585-599.
- Altıntaş, K.M. (2009). Belirlenmiş Katkı Esaslı Emeklilik Planlarında Finansal Eğitimin Önemi: Katılımcıların Finansal Okuryazarlığı Çerçevesinde Alternatif Bir Yatırım Eğitimi Modeli, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(9), 151-176.
- Bianco, C., Bosco, A. and Susan, M. (2000), Financial Literacy: What Are Business Schools Teaching, *Bristol, Gabelli School of Business Roger Williams University*, 8, 24-27.
- Biçer E.B. ve Altan F. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık ile İlgili Tutum ve Davranışlarının Değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 20, 1501-17.
- Cupák, A. Fessler, P., Joanne w., Hsupiotr, R. and Paradowski R. (2020). Confidence, Financial Literacy and Investment in Risky Assets: Evidence From The Survey of Consumer Finances, *Finance and Economics Discussion Series Divisions of Research and Statistics and Monetary Affairs Federal Reserve Board, Washington, D.C.*, 4, 1-43.
- Çam, A. V., ve Barut, A. (2015). Finansal Okuryazarlık Düzeyi ve Davranışları: Gümüşhane Üniversitesi Önlisans Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma, *Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 4(7), 63-72.
- Deuflhard, F., Georgarakos D. and Inderst, R. (2019). Financial Literacy and Savings Account Returns, *Journal of the European Economic Association*, 17(1), 131-164.
- Doğan, M. (2019). Türkiye Finansal Okuryazarlık Araştırması, *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, 54(4), 1602-1620.

- Elmas, B. ve Yılmaz, H. (2016). Finansal Okuryazarlık: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 116-140.
- Er, F., Temizel, F., Özdemir A. ve Sönmez, H. (2014). Lisans Eğitimi Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,4(14), 113-126.
- Ergün, B., Şahin, A. ve Ergin, E. (2014). Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma, *The Journal of International Social Research*, 7, 847-863.
- FODER (2016), <http://www.fo-der.org>, (Erişim Tarihi: 29.10.2019).
- Gerek, S. ve Kurt, A.A. (2011). Ekonomi Okuryazarlığı Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*,30, 59-73.
- Gökmen, H. (2012). *Finansal Okuryazarlık*, İstanbul, Hiperlink Yayınları.
- Güler, E. (2015). Hane Halkının Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma: Sakarya İli Örneği, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Hastings, J. and Mitchell, O. (2020). How Financial Literacy and İmpatience Shape Retirement Wealth and Investment Behaviors, *Journal of Pension Economics and Finance Cambridge*, 19(1), 1-20.
- Huston, S. J. (2010). Measuring Financial Literacy, *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 296-316.
- Kadoya, Y. and Khan, M.S.R. (2019). What Determines Financial Literacy in Japan?, *Journal of Pension Economics and Finance*, 1-19.
- Kılıç, Y., Ata, H.A. ve Seyrek, İ.H. (2015), Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*,66, 129-150.
- Kılınç, E. ve Antepli, A. (2020). Çalışanlarının Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin İncelenmesi, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*,43, 95-109.
- Koçyiğit, S.Ç., Şeremet, G.G. ve Altunay R. (2018). Sağlık Yönetimi Bölümü ve İşletme Bölümü Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesi: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Örneği, Ankara, Detay Yayıncılık.
- Krizek, J. T., Cems-Mım, L. L. M., and Hradil, I. (2012). Standard in Financial Literacy for University Students: Methodology and Empirical Evidence, *International Journal of Business and Social Research*, 2(7), 21-32.
- Lusardi, A. (2008). Financial Literacy: An Essential Tool for İnformed Consumer Choice, *Joint Center for Housing Studies*, Harvard University, 8, 220-239.
- Marcolin, S. and Abraham, A. (2006). *Financial literacy research: Current literature and future opportunities*, 3rd International Conference of Contemporary Business Leura, 1-22.
- Moore, D. (2003). Survey of Financial Literacy in Washington State: Knowledge, Behavior, Attitudes, and Experiences. Washington State Department of Financial Institutions, *Social and Economic Sciences Research Center Technical Report*, 3-39.
- North Central Regional Educational Laboratory (NCREL). (2006). 21st Century Skills: Economic Literacy, <http://www.careersmarts.com/21/engauge21st.pdf>, (Erişim Tarihi: 29.10.2019).
- OECD (2011). Measuring Financial Literacy: Questionnaire and Guidance Notes for Conducting An Internationally Comparable Survey of Financial Literacy, <http://www.oecd.org/finance/financial-education/49319977.pdf>, (Erişim Tarihi: 22.11.2019).
- Özdemir, A., Temizel, F., Sönmez, H., ve Er, F. (2015). Financial Literacy of University Students: A Case Study for Anadolu University Turkey, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 11(24), 97-110.
- Öztürk, E. ve Demir, Y. (2015). Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama, *Muhasebe ve Finans Dergisi*, 13, 113-134.

- Ray Morgan Research (RMR). (2003). ANZ Survey of Adult Financial Literacy in Australia: Final Report, Melbourne, *Ray Morgan Research*, 1-14.
- Remund, D. L. (2010). Financial Literacy Explicated: The Case for a Clearer Definition in an Increasingly Complex Economy, *The Journal of Consumer Affairs*, 44(2), p.276-295.
- Rodrigues, C. S., Vieira, F. D., Amaral, A. and Martins, F. V. (2012). Financial Literacy of University Students, 26(9), 362-367.
- SBB (2019), <http://www.sbb.gov.tr/oncelikli-donusum-programlari-eylem-planlari/>, (Erişim Tarihi: 16.11.2019).
- TCMB (2011). Kadınların ve Genç Kızların Finansal Farkındalık ve Finansal Eğitim İhtiyaçlarına Yönelik Politika Rehberi, <http://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/fac77860-06ca-44be-99e3-3bf4ff9d214/>, (Erişim Tarihi: 18.11.2019).
- Temizel, F. (2010). *Mavi Yakahlarda Finansal Okuryazarlık*, İstanbul, Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Temizel, F. ve Bayram F. (2011). Finansal Okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma, *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Dergisi*, 12,73-86.
- Ünal, S., Yavuz S.D. ve Söylemez, C. (2015). Ekonomi Okuryazarlığı ve Kredi Kartı Tutumunun Rasyonel Kredi Kartı Kullanımına Etkisi: Dumlupınar Üniversitesi Tavşanlı MYO Örneği, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF*, 10(1), 31-52.
- Yıldız, N., Akbulut, Ö., ve Bircan, H. (2002). *İstatistiğe Giriş*, İstanbul, Aktif Yayınevi.